

JAKO KAŽDÝ PÁTEK JSEM PRO VÁS PŘIPRAVIL STRUČNÝ PŘEHLED ZPRÁV
Z ČESKÝCH LITERÁRNÍCH LUHŮ A HÁJŮ:

Jak jsme se mohli dočíst třeba na facebookovém profilu pražské radní pro kulturu Hany Třeštíkové, **Magistrát hlavního města Prahy** se rozhodl pomoci knižním vydavatelstvím, kterým tržby raketově klesly a sklady se jim přitom pořád plní objednávkami z dřívějšíka. „Podpořili jsme Městskou knihovnu v Praze, která za celkem 10 milionů nakoupí od těch pražských knihy – a v knihovně si je pak bude moci kdokoliv půjčit. Takový výměnný obchod je pro mě ideálem a těším se, co pan ředitel Tomáš Řehák s knihovníky vybere do nabídky. Slibují, že knihy nakoupí nejen papírové, ale objednájí třeba i licence pro e-knihy.“

Její slova vzápětí potvrdila zpráva na webu **Městské knihovny v Praze**: „Z rozhodnutí zřizovatele, hl. m. Prahy, byl rozpočet na nákup knih navýšen o 10 mil. Kč, které budou vynaloženy na nákup produkce od pražských nakladatelů. Za pět milionů nakoupíme tištěné knihy, za dalších pět milionů licence k elektronickému vydání.“ O službách, které nyní uzavřená MKP poskytuje online, se dočtete na [webu](#) knihovny nebo na její [facebookové stránce](#).

*

Sympatické gesto pražského magistrátu ovšem nemůže vyvést tuzemský knižní trh ze současné krize, která se zřejmě bude ještě více prohlubovat. V uplynulém týdnu se proto dále množily výzvy adresované českým politikům. S prohlášením přišlo 7. dubna i představenstvo **Svazu českých knihkupců a nakladatelů** společně s dalšími podporujícími subjekty. V poměrně ostře formulovaném textu nadepsaném „[Nechá ministr kultury padnout knižní trh?](#)“ si zástupci SČKN postěžovali na to, že ministr kultury nebere jejich argumenty dostatečně vážně a vylíčili současné problémy tuzemského knižního průmyslu. Obzvláště kritická je

podle nich situace českých knihkupectví, která se podepisuje i na ostatních segmentech knižního trhu:

„Knihkupectví v posledních letech nejen že neprosperovala, ona bojovala o přežití. Knihkupectví dnes není klasickým podnikáním za účelem dosažení zisku, je to spíš služba. Distribuce i nakladatelé je nutně potřebují ke své vlastní existenci, proto některé knihkupecké řetězce samotné distribuční firmy provozují. Bez rychlé a podstatné podpory státu nemůže knihkupecká síť současnou situaci přežít. Nemožnost knihkupectví platit závazky, stejně jako zastavení prodeje a finančních toků, přímo existenčně ohrožuje distribuce a většinu nakladatelů.“

Reakce **ministra kultury** na sebe nenechala dlouho čekat a Zaorálkův podrážděný tón mnohé překvapil: „Se zástupci českých knihkupců a nakladatelů jsem mluvil opakovaně. Na vládu předkládám balíček pro záchranu kultury, jehož součástí je i podpora malých nakladatelů, jak jsem uvedl již několikrát. Vládní prioritou je pomoci především těm, za kterými nestojí velcí, silní vlastníci. Na ty velké a ziskové už myslí vládou přijatá opatření MPO (COVID, odklad nájmu pro firmy) a MPSV (kurzarbeit neboli program Antivirus). Usiluji o to, aby knihkupectví byla otevřena co nejdříve, ideálně po Velikonocích. Mrzí mě, že mi po jednání velcí knihkupci sdělili, že o brzké otevření svých knihkupectví nestojí, protože by to pro ně byl danajský dar. Místo toho, aby usilovali o obnovení prodeje a minimalizaci ztrát, požadují nyní po státu jednu miliardu Kč náhrad. Jako milovníkovi knih mi nesmírně záleží na udržení knižního trhu v České republice, ale tento způsob vymáhání mimořádných dotací silnými hráči na státu mi připadá přes čáru.“

Poslanecké sněmovně napsal před plánovaným hlasováním o návrzích vlády ohledně nouzového stavu a jeho případného prodloužení brněnský spisovatel a nakladatel **Martin Reiner**, aby se přimluvil za znovuotevření tuzemských knihkupectví: „Otevřeme, prosím, všechna knihkupectví, která jsou koncem velice dlouhého řetězu a na jejichž fungování existenčně závisí desítky tisíc lidí. Celý ten sektor funguje kompletně na privátní bázi, a to ještě z velké části té zcela základní, tedy živnostenské. Relevantní státní intervence jsou zde těžko představitelná, ale stát může pomoci tomuto sektoru přežít, když umožní provoz obchodů s knihami za stejných bezpečnostních opatření, jaká se týkají otevřených pošt, květinářství, optik, prádelen, prodejen textilního zboží a galanterií, zverimexů, trafik, elektroservisů, drogerií a dalších...“

*

Dlouho očekávané rozhodnutí o finanční pomoci české kultuře včetně literatury padlo 9. dubna, kdy vláda schválila [první balíček na záchranu kultury](#), který jí předložil ministr kultury Lubomír Zaorálek v souvislosti pandemií koronaviru. Celkový objem peněz tohoto programu nakonec místo ministrem slibované 1,5 miliardy korun činí **1,07 miliardy Kč**. Hlavním cílem navržených opatření je především zachování profesionální kulturní infrastruktury, která není zisková a nemá tedy žádné finanční rezervy. I proto je pomoc subjektům tzv. nezávislé umělecké scény, kam patří i malí nakladatelé a kterým ze zmíněné částky připadne 440

milionů Kč, podmíněna tím, že „o podporu Ministerstva kultury bude moci žádat organizace, která byla alespoň jednou za poslední tři roky (2018–2020) úspěšná v dotačním řízení ministerstva“. To se logicky nelíbí četným větším i menším nakladatelům, kteří žádné dotace v posledních třech letech nedostali, nebo o ně dokonce ani nežádali.

Výslednou částku i upřednostnění malých nakladatelů zkritizoval ve svém rozhovoru pro DVTV předseda Svazu českých knihkupců a nakladatelů, spisovatel a nakladatel [Martin Vopěnka](#), jehož jménem požadovali zástupci českého knižního trhu od státu pomoc ve výši jedné miliardy korun. Právě proto, že za normálního stavu toho od státu zejména větší nakladatelé moc nepotřebují a nemálo přispívají do státního rozpočtu (právě tou požadovanou miliardou ročně), by si podle Vopěnky za stávajícího velkého výpadku tržeb zasloužili pomoc. Na rozdíl od Martina Reinera a dalších se také přimlouval za to, aby se knihkupectví neotevřela příliš předčasně, protože by tím paradoxně v důsledku tržeb zasloužili otevřít ti, co chtějí, a ostatní zatím dál mohli čerpat podporu.

Jeho zaklínání se společným bojem za zájmy velkých i malých nakladatelů a knihkupců ovšem trochu popřela následující **nešťastná formulace**, která se na sociálních sítích hojně kritizovala: „Biodiverzita knižního trhu je ohrožena jako celek. Když to přirovnám k přírodě, hrozí, že vyhynou tak běžné rostliny jako jsou pampelišky, topoly, a to, co řeší ministerstvo kultury, to je několik šafránů v nějaké horské rezervaci. To jsou ti malí nakladatelé, kteří byli dosud zcela závislí na dotacích, a ty chce tedy ministerstvo dále podpořit. Ale pro tu celkovou biodiverzitu knižního trhu to má nulový efekt.“

Další reakce zahrnul do článku, který by rozhodně neměl ujít vaší pozornosti, [Daniel Konrád](#) na Aktuálně.cz, kde také uvedl několik příkladů toho, kdo z českých nakladatelů za nastavených podmínek na dotace dosáhne, a kdo nikoliv: „V praxi to znamená, že na podporu nedosáhne Euromedia Group, s posledním zveřejněným obratem 1,59 miliardy korun za rok 2018 největší firma na trhu, avšak žádat může Albatros Media, která ve stejném období utržila přes miliardu a vydává nejvíc titulů v republice. Několikanásobně menší společnosti Moba nebo Grada, které bez grantů publikují okolo 300 knih ročně, nárok na pomoc nemají. Nakladatelství Argo ano, avšak podobně velká Mladá fronta ne. A dotaci sice mohou získat ještě menší Prostor nebo Paseka, ale už ne Portál, orientující se na duchovní či sociologickou literaturu, nebo Fra, publikující prózu a poezii.“

Ozývají se však hlasy i z druhé strany pomyslné barikády mezi velkými a tzv. malými nakladateli. Společnost [Albatros Media](#) zveřejnila své stanovisko k aktuálnímu dění na knižním trhu, v němž odmítá opakované tvrzení, že „velcí hráči“ se o ty menší nestarají a usilují získat co největší státní podporu pro sebe.

*

Již minule jsem psal o tom, že Svět knihy Praha nakonec nečeká „pouze“ odložení na podzim, ale pro letošní rok bude úplně zrušen. Podle některých reakcí v médiích to sice vypadalo, že „zrušení Světa knihy nakladatelé chápou“, abych citoval jeden z titulků (na iDnes.cz),

objevily se však i ohlasy velmi negativní. Kupříkladu překladatel **Michal Švec** k tomu na stránce facebookové skupiny [Tváře překladu](#) napsal: „Větší nakladatelé 's lítostí' souhlasí, menších se nikdo neptal. Stejně tak se nikdo neptal na názor jiných vystavujících, třeba těch zodpovědných za národní stánky. Jestli se někdo ptal dalších spolupracujících organizací, platforem, profesních spolků...? Netuším. Jistě, je to akce SČKN, mohou si ji pořádat a rušit, jak se jim zamane. Jaký bude mít ale letošní rozhodnutí představenstva SČKN vliv na mnoho let rozvíjené partnerské vztahy se všemi, kteří festival tvoří, to se zatím můžeme jen dohadovat.“

Organizátoři **Světa knihy Praha** se poté rozhodli zprostředkovat čtenářům literaturu alespoň prostřednictvím online přenosu. Formou krátkého rozhovoru a autorského čtení se představí výběr tuzemských spisovatelů, zároveň se získají prostředky na podporu knižního oboru i na věnování knih pro vybrané subjekty. Projekt odstartoval ve středu 8. dubna ve 14 hodin na [Mall.tv](#), kde každý den ve stejnou hodinu postupně vystoupili či teprve vystoupí Radka Denemarková, Michal Viewegh, Josef Pánek, Pavla Horáková, Petra Hůlová, Petr Borkovec, Petra Soukupová, Petr Stančík, Bianca Bellová.

*

Jak na Facebooku uvedl Roman Giebisch, organizátoři cen **Magnesia Litera** aktuálně řeší, jestli slavnostní vyhlášení vítězů, které tradičně vysílá v živém přenosu ČT art, proběhne na Nové scéně Národního divadla 31. srpna nebo 7. září 2020. „Naší prioritou zůstává, aby televizní divák uviděl důstojný a zábavný večer, tak jako v minulých ročnících,“ prohlásil Giebisch, který spolu s Vítem Richterem ve výboru zastupuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků.

Zatím beze změn je chystán největší střeoevropský literární festival **Měsíc autorského čtení** (MAČ), pořádaný brněnským nakladatelstvím a agenturou Větrné mlýny každý rok v červenci už v pěti městech – v Brně, Košicích, Ostravě, Wrocławu a Lvově –, který představuje vedle tuzemských autorů i spisovatele reprezentující vybranou zemi coby čestného hosta. Letos jím bude Maďarsko, na které se zatím během těch patnácti let, co má festival svou zahraniční linii, překvapivě nedostalo.

*

Nakladatelé i další lidé od knih nadále dostávají velký prostor v médiích. „Možná, že tahle doba může být výzvou pro nakladatelství, která chrlí stovky knih ročně, aby se zastavila. Protože v té zahlcenosti není prostor pro originalitu, s níž se snaží přicházet malá nakladatelství,“ řekl ve vltavské Vizitce [Joachim Dvořák](#), který na začátku 90. let založil nakladatelství Labyrint.

Problémy (nejen) českého knižního trhu byly i tématem vltavského pořadu [ArtCafé](#), kam přijali pozvání ředitel nakladatelství Argo Milan Gelnar, majitelka artového nakladatelství wo-women Barbora Baronová a ředitelka v Německu pořádaného mezinárodního festivalu

přeshraniční literatury globale^o Libuše Černá. **Barbora Baronová** bude také 14. dubna hostem televizního pořadu ArtZóna (od 20.00 na ČT art), jehož tématem bude právě literatura.

Český rozhlas Dvojka pak na čtvrtek 9. dubna připravil hned 12hodinový maraton rozhovorů s osobnostmi české divadelní a literární scény. Projekt nazvaný „[Ať žije divadlo! Ať žijí knížky!](#)“ organizátoři pojali jako jednodenní rozhlasový literárně-divadelní festival, během kterého průběžně přinášeli posluchačům praktické informace o tom, jak se mohou do podpory kulturní scény v současné době aktivně zapojit i oni sami. Akce se zúčastnil i ministr kultury Lubomír Zaorálek, literaturu zde reprezentovali mj. Radka Třeštíková, Michal Sýkora, Pavla Horáková, Miloš Urban, Kateřina Tučková, Aleš Lederer (nakl. Prostor) nebo Marcela Turečková (SČKN).

*

Nadále se také množí nejrůznější akce na podporu živé literatury. Již minule jsem avizoval vznik YouTube projektu [Básníci on-line](#), kam za uplynulý týden nově přispěli mj. Karel Škrabal, Vít Janota či Dagmar Plamperová. Nová videa přibyla i na kanálu [TV Kosmas](#), kde se vedle spisovatelů prezentují i překladatelé (Petr Eliáš, Jarka Vrbová, Josef Rauwolf). A druhý díl cyklu Literární pohotovost, v němž účinkuje [Tereza Semotamová](#), přidala na svůj kanál revue Prostor.

S vlastním projektem přišla i **Asociace spisovatelů**. Nese název Lodní deník a autoři a autorky z AS v něm mají čtenářům poskytnout praktické rady pro zbývající dobu karantény. První příspěvek do tohoto blogu, který vychází na webu Respektu, napsala [Bianca Bellová](#), přispěl do něj také Adam Borzič a další. V souvislosti s koronavirem dala o sobě vědět dokonce i **Obec spisovatelů**, která přišla s literárním projektem [Dekameron 2020](#).

Značná úspěch slaví crowdfundingová kampaň na Startovači s názvem [Linka 451 aneb zachraňte knížky!](#), kde vybraní nakladatelé nabízejí balíčky svých produktů s překvapením. Lidé tak mohou podpořit svého oblíbeného nakladatele a ještě na tom vydělají – cena takové balíčku, jehož obsah je pouze lehce naznačen, totiž vždy přesahuje (obvykle až dvojnásobně) částku, kterou za něj čtenář musí zaplatit. V kampani cílící původně na částku 100 000 Kč se již vybralo přes půl milionu korun!

*

[Literární domek](#) v areálu broumovského kláštera přivítá v létě další české rezidenty. Komise mobility Českého literárního centra vybrala pro zdejší rezidenční pobyty v červnu až srpnu z celkem 16 žádostí projekty ilustrátorky Alžběty Skálové, básníka Radka Fridricha, básničky a překladatelky Lenky Kuhar Daňhelové a komiksové tvůrkyně Aleny Brunhildy Burneleit.

České literární centrum, sekce Moravské zemské knihovny Brno, také vypsal [stipendium pro autorky a autory z České republiky](#) s cílem podpořit jejich tvůrčí psaní v domácím prostředí v

čase pandemie a omezení volného pohybu i cestování po Evropě. Český píšící autor může požádat o měsíční stipendium ve výši 20 000 Kč, a to na dobu dvou či tří měsíců od června do září 2020. ČLC vyčlení na stipendia 500 000 Kč a podpoří maximálně tři autory v každé z těchto čtyř žánrových sekcí: umělecká próza, poezie, komiks, tvorba pro děti a mládež. Žádosti posoudí odborní spolupracovníci ČLC.

Letošní, osmadvacátý ročník prestižní [Výroční ceny Zlatá stuha 2020](#) za nejlepší knihy pro děti a mládež, jejímž vyhlášovatelem je Česká sekce IBBY, zná své nominované. Čtyři nezávislé odborné poroty posuzovaly více než 180 přihlášených knih a vybraly celkem 37 titulů, které nominovaly v jedné nebo více kategoriích. Vzhledem k nastalé situaci proběhne letos vyhlášení laureátů Výroční ceny Zlatá stuha 2020 včetně ceny za nakladatelský počin i celoživotní přínos dětské literatuře pouze online cestou. Výsledky budou zveřejněny 4. května.

*

Na závěr připojuji alespoň dva čerstvé knižní tipy...

[Milan Uhde: Hry \(nakl. Větrné mlýny\)](#)

Tvorba Milana Uhdeho pro divadlo se klene nad téměř šest desítek let trvajícím časovým úsekem. Svazek shrnuje dva tucty her a přináší autorovo dramatické dílo v doposud největší šíři.

[Roberto Bolaño: Amulet \(přel. Anežka Charvátová, nakl. Argo\)](#)

Román Amulet navazuje na Divoké detektivy, podobně jako Vzdálená hvězda navazovala na Nacistickou literaturu v Americe. Vypravěčkou je Auxilio Lacouture, uruguayská básnířka a „matka všech mexických básníků“, která se v září roku 1968 při policejním zásahu na mexické univerzitě schovala na záchodě, kde přečkala několik dnů. Čas strávený na záchodě filozofické fakulty se stane tunelem času, který ji přenáší do minulých let v Mexiku i do těch, která má ještě před sebou. Ve strhujícím toku vyprávění, které sám Bolano přirovnává k partituru pro jediný nástroj, kdežto Divocí detektivové a 2666 jsou skladba pro orchestr, se objevují slavní skuteční i smyšlení básníci, malíři a další umělci včetně Artura Belana, a vypráví se také o cestování, o severním pólu a zapomenutých vraždách.

Petr Nagy

Půlnoční Noviny P. N. naleznete na webu [Literární poustevna](#) či v Poznámkách na facebookové stránce [Literární poustevna Petra Nagye](#) a případným zájemcům je budu milerád pravidelně zasílat e-mailem ve formátu PDF (pište na poselpulnoci@seznam.cz).